คอลัมน์ คิดเป็นเห็นต่าง: ธรรมาภิบาลกับความยั่งยืนของธุรกิจครอบครัว - โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2559

พิษณุ พรหมจรรยา ที่ปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ สถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) phisanu@thai-iod.com

อาณาจักรธุรกิจขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ในโลกล้วนมีที่มาจากการเป็นธุรกิจครอบครัวมาก่อนทั้งนั้น หลายกิจการเมื่อขยายใหญ่ขึ้นและเข้าไประดมทุนผ่านตลาดหลักทรัพย์ ทำให้สัดส่วนการถือครองหุ้นของครอบครัวลดลง แต่ก็มีธุรกิจอีกจำนวนไม่น้อยที่ครอบครัวยังคงสถานะความเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่เอาไว้อย่างเหนียวแน่น เมื่อพูดถึงธุรกิจครอบครัว คนทั่วไปอาจจะนึกถึงการบริหารงานแบบที่ไม่ได้เป็นมืออาชีพ และไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของธรรมาภิบาลมากนัก แต่ในความเป็นจริงแล้วการกำกับดูแลกิจการที่ดีถือเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้เลยในการที่จะทำให้ธุรกิจครอบครัวสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน

จากผลการศึกษาโดยมหาวิทยาลัย St. Gallen ของประเทศ สวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งทำการศึกษาธุรกิจครอบครัวที่ทำรายได้สูงที่สุดในโลก 500 แห่ง พบว่าธุรกิจครอบครัวกลุ่มนี้มีรายได้รวมกันสูงถึงปีละ 6.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ มีการจ้างงานถึง 21 ล้านตำแหน่ง ซึ่ง 52% เป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และอีก 48% เป็นบริษัทนอกตลาด โดยประเด็นที่น่าสนใจก็คืออายุเฉลี่ยของบริษัทเหล่านี้อยู่ที่ 88 ปี ในขณะที่ 44% ของบริษัทเหล่านี้บริหารงานโดยทายาทรุ่นที่ 4 หรือสูงกว่า

ในโลกธุรกิจปัจจุบันที่ปัจจัยต่างๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเศรษฐกิจมหภาค กระแสการไหลเข้าออกของเงินทุน พฤติกรรมผู้บริโภคที่ไม่หยุดนิ่ง นวัตกรรมใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ฯลฯ การจะรักษาความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจเอาไว้และสร้างการเติบโตอย่างต่อเนื่องก็นับเป็นเรื่องที่ยากเย็นอยู่แล้ว ถ้าหากว่าผู้บริหารธุรกิจครอบครัวจะต้องส่งไม้ต่อไปสู่ทายาทรุ่นต่อไป ก็ยิ่งถือเป็นความท้าทายใหญ่หลวงเลยทีเดียว จากตัวเลขสถิติธุรกิจครอบครัวทั่วโลก ชี้ว่าร้อยละ 70 ของธุรกิจครอบครัวที่เกิดขึ้นจะอยู่ได้แค่ไม่เกินหนึ่งชั่วคนเท่านั้น และสาเหตุใหญ่ที่ทำให้ธุรกิจไปต่อไม่ได้ ก็มักจะมาจากความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัว หรือไม่ก็ขาดแผนการสืบทอดตำแหน่งผู้นำองค์กรอย่างเหมาะสม

ประเด็นความท้าทายที่ธุรกิจครอบครัวต้องเผชิญ มีทั้งที่มาจากปัจจัยภายในอย่างเช่น การสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง การดึงดูดพนักงานที่มีทักษะและความสามารถให้เข้ามาทำงานกับบริษัท การรักษาพนักงานเหล่านั้นเอาไว้ให้อยู่กับบริษัท และการควบคุมต้นทุน ในขณะที่ยังมีความท้าทายที่มาจากปัจจัยภายนอกอย่างเช่น สภาวะเศรษฐกิจโดยรวม การแข่งขันด้านราคา จำนวนคู่แข่งขัน การปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางการ และการดำเนินธุรกิจในสภาวะที่ต้องมีความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น

การที่ธุรกิจครอบครัวจะสามารถเผชิญกับความท้าทายในประเด็นต่างๆ ข้างต้น พร้อมๆ กับสร้างการเจริญเติบโตให้ได้อย่างยั่งยืนนั้น จะต้องมีการวางรากฐานการบริหารธุรกิจตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งนอกจากจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจมีความเป็นระบบ และมีความเป็นมืออาชีพมากขึ้นแล้ว ยังสอดคล้องกับกระแสโลกยุคปัจจุบันที่ให้ความสำคัญอย่างมากกับประเด็น

การกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งจะมีผลสืบเนื่องไปถึงความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อขยายกิจการในอนาคต รวมไปถึงการขยายตลาด และการจัดหาซัพพลายเออร์ด้วย

แต่ก็มีคำถามว่าการจะนำระบบธรรมาภิบาลมาปรับใช้กับการบริหารธุรกิจครอบครัวจะต้องเริ่มตรงไหน มีโอกาสประสบปัญหาที่จุดใดบ้าง และจะมีแนวทางในการจัดการปัญหาที่พบได้อย่างไร

เพื่อช่วยตอบคำถามเหล่านี้ และเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ในประเด็นธุรกิจครอบครัว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกรรมการและเจ้าของธุรกิจ ทางสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) จะจัดงานสัมมนาวิชาการประจำปี (National Director Conference) ปีนี้ ในหัวข้อ "สร้างการ เติบโตด้วยการกำกับดูแลกิจการที่ดีในธุรกิจครอบครัว" ในวัน พฤหัสบดีที่ 9 มิ.ย.นี้ ที่โรงแรมสยามเคมปินสกี้ ตั้งแต่เวลา 08.30 น. โดยในงานจะมีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการกำกับดูแลกิจการ และด้านธุรกิจครอบครัวจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เข้าร่วมสัมมนาเกือบ 30 คน โดยมี ดร. ชัยวัฒน์ วิบูลย์สวัสดิ์ ประธานกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ Dr. Andrew Sheng, Distinguished Fellow จากสถาบัน Asia Global Institute เป็นองค์ปาฐก

หัวเรื่องการเสวนาในแต่ละช่วงที่คัดสรรมาแบบเฉพาะเจาะลึกสำหรับตอบโจทย์ธุรกิจครอบครัว งานนี้ถือเป็นกิจกรรมพิเศษที่กรรมการและเจ้าของธุรกิจครอบครัวพลาดไม่ได้ด้วยประการทั้งปวง ผู้ที่สนใจเข้าร่วมการสัมมนา สามารถจองที่นั่งได้ที่ คุณสิทธิศักดิ์ โทร. 02-955-1155 ต่อ 407